

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

26 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de partea civilă Nistoran Inga, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Sadoveanu Alecu XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.07.2016 – 15.05.2018;

Instanța de apel: 22.06.2018 – 19.09.2018;

Instanța de recurs: 26.11.2018 – 26.12.2018.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul central din 15 mai 2018 Sadoveanu A. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal cu liberarea de răspundere penală din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în corespundere cu art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Nistoran (Sadoveanu) I. a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatului a sumei de 5000 (cinci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral, în rest acțiunea civilă a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Totodată, s-a respins cerința acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului Sadoveanu A. a cheltuielilor judiciare suportate de stat în legătură cu efectuarea expertizei psihiatrico-legală ambulatorie: Raport nr.455 a-2016 în sumă de 1187 lei, efectuarea expertizei medico-legale a documentelor medicale pe numele lui Sadoveanu I., nr. 1030/D din 22.04.2016 în sumă de 57 lei, efectuarea expertizei medico-legale a documentelor medicale pe numele lui Sadoveanu I., nr. 1070/D din 26.04.2016 în sumă de 57 lei, efectuarea expertizei medico-legale a documentelor medicale pe

numele lui Sadoveanu I., nr. 1190/D din 11.05.2016 în sumă de 57 lei, iar în total suma de 1358 lei, și au fost trecute în contul statului.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *in fapt*, a constatat că Sadoveanu A., intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, fiind conform prevederilor art. 133¹ Cod penal membru de familie cu cet. Nistoran (Sadoveanu) I. prin actul de căsătorie, sistematic aplica violența fizică asupra ei manifestată prin diverse lovituri peste suprafața corpului și violență psihică, manifestată prin injurii și tratament degradant. Așa pe 17 iulie 2015, Sadoveanu A., aflându-se la domiciliul comun, situat în XXXXX, în jurul orelor 20:30 având un comportament agresiv față de soția Nistoran (Sadoveanu) I., inițiind un conflict, i-a aplicat multiple lovituri peste diferite părți ale corpului cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1030/D din 28 aprilie 2016 leziuni corporale neînsemnate.

Tot el, la 10 septembrie 2015, aflându-se la domiciliu comun, situat în XXXXX, în jurul orelor 23:00 având un comportament agresiv față de soția Nistoran (Sadoveanu) I., inițiind un conflict, i-a aplicat multiple lovituri peste diferite părți ale corpului cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1070/D din 06 mai 2016 leziuni corporale neînsemnate.

Conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 455 din 03 iunie 2016, comisia de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie a conchis că Nistoran (Sadoveanu) I. de maladii psihice comice nu suferă, prezintă dg. „*Tulburare de stres post-traumatică*” fapt confirmat prin datele anamnestice despre dezvoltarea la ea în urma situației psiho-traumatizante în familie (iulie - septembrie 2015) a unor stări de insomnie, de frică față de fostul soț, anxietate, labilitate emoțională cu încercare de detașare de realitate, cu accentuarea trăsăturilor de caracter prezente care au necesitat asistență medicală și psihologică specializată.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal - violență în familie, adică *acțiunea intenționată, comisă de un membru de familie asupra altui membru de familie, manifestată fizic și psihic, care a provocat suferință fizică și psihică*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror, partea vătămată și inculpat.

3.1. Procurorul, care fără contestarea sentinței în latura penală, a solicitat încasarea de la Sadoveanu A. a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului în sumă de 1358 lei, care au fost suportate de stat pentru efectuarea expertizelor judiciare, iar plata acestora trebuie suportată de inculpat și trecută în contul statului.

3.2. Partea vătămată a solicitat casarea sentinței în partea liberării inculpatului de la răspunderea penală și a examinării acțiunii civile, solicitând condamnarea lui Sadoveanu A. la o pedeapsă cu închisoarea și admiterea integrală a acțiunii civile formulate de aceasta.

În motivarea apelului, partea vătămată Nistoran I. a invocat că reieșind din sancțiunea articolului incriminat inculpatului, pedeapsa maximă pentru această infracțiune este de până la 3 ani închisoare. Acest fapt scoate infracțiunea menționată din categoria infracțiunilor ușoare, unde termenul de prescripție de tragere la răspundere penală este de 2 ani de la comiterea faptei, și o plasează la categoria infracțiunilor mai puțin grave termenul de prescripție de tragere la răspundere penală este de 5 ani de la comiterea faptei.

În acest sens, partea consideră că instanța de judecată eronat a eliberat inculpatul de la răspunderea penală, pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, termenul de prescripție pe această categorie de infracțiuni expiră peste 5 ani de la comiterea faptei.

Pe parcursul examinării cauzei penale, în cadrul ședinței de judecată partea vătămată Nistoran (Sadoveanu) I. a înaintat acțiune civilă împotriva inculpatului Sadoveanu A. prin care a solicitat încasarea prejudiciului moral în sumă de 15000 (cincisprezece mii) euro. Astfel, consideră că instanța nu a ținut cont de circumstanțele comiterii infracțiunii, de consecințele acesteia și nu a apreciat proporțional mărimea prejudiciului moral și suferințele pe care le-a avut victima în urma maltratărilor sistematice din partea inculpatului.

Apelanta a menționat că este victima violenței în familie de mai mulți ani. Acțiunile de violență sunt aplicate din partea fostului soț Sadoveanu A. Acțiunile de violență aplicate asupra subsemnatei au un caracter ciclic. Chiar și la etapa audierii părților în cadrul procesului penal, Sadoveanu A. și-a permis să o ofenseze și să îi înjosească demnitatea prin diverse afirmații denigratoare de genul că utilizează substanțe psihotrope.

Mai mult, confruntările sistematice cu agresorul în cadrul ședințelor de judecată, atitudinea și comportamentul denigrator al ultimului au dus la revictimizarea subsemnatei și a stărilor de frică permanente. La fel, pârâtul a pornit o campanie de denigrare pe rețele de socializare împotriva reclamantei fapt ce la fel confirmă că Sadoveanu A. în continuare încearcă să îi înjosească demnitatea părții, fapt ce constituie violență psihologică.

3.3. Inculpatul a solicitat casarea sentinței și dispunerea achitării în privința sa, cu respingerea acțiunii civile înaintate de partea vătămată.

În motivarea apelului inculpatul a invocat că, din analiza conținutului sentinței denotă caracterul ilegal și neîntemeiat al soluției adoptate. În speță, se atestă prezența mai multor vicii fundamentale care au afectat hotărârea contestată. Modul de expunere în sentință a faptelor pretinse a fi prejudiciabile, a analizei probelor și a concluziilor instanței, denotă lipsa oricărei logici inclusiv a logicii juridice. Sentința este atât de neclară și nemotivată încât este lezat considerabil dreptul la utilizarea căii de atac. Or, partea apărării poate doar să presupună ce a avut în vedere instanța de judecată la adoptarea sentinței. Sadoveanu A. a fost condamnat pentru o faptă care nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, ținând cont de faptul că, dispoziția art. 10 alin. (1) Cod penal este aplicabilă speței date, iar prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016 în vigoare din 16 septembrie 2016, art. 201¹alin. (1) Cod penal, a suportat modificări, iar norma

incriminată prevede expres consecințele faptei infracționale, ca element obligatoriu - soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății, impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei. Potrivit tuturor rapoartelor de expertiză medicală, părții vătămate i-au fost cauzate vătămări neînsemnate.

Acțiunea civilă a fost admisă ilegal de către prima instanță, dat fiind că partea vătămată în acest dosar nu a fost recunoscută ca parte civilă, astfel aceasta neavând careva drepturi de a solicita compensarea prejudiciului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2018, apelurile procurorului și a părții vătămate au fost respinse, ca nefondate, iar apelul inculpatului a fost admis parțial, inclusiv din oficiu, cu casarea parțială a sentinței în latura penală și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care procesul penal în privința lui Sadoveanu A. în baza art. 201¹ alin.(1) Cod penal a fost încetat, deoarece fapta constituie contravenție. Sadoveanu A. a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 78 alin.(2) Cod contravențional.

Totodată, procesul contravențional în privința lui Sadoveanu A. în baza art. 78 alin.(2) Cod contravențional a fost încetat, în legătură cu expirarea prescripției tragerii la răspundere contravențională.

În rest, sentința a fost menținută.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, solicitarea procurorului de a încasa de la inculpat cheltuielile judiciare în sumă de 1358 lei, care au fost suportați de stat pentru efectuarea expertizelor judiciare, urmează a fi respinsă, din motiv că, potrivit art.75 alin. (3) al Legii nr. 68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin. (2) Cod de procedură penală.

Ordonatorul expertizelor medico-legale și expertizei complexe psihiatrico-psihologică de ambulatoriu din 21 aprilie 2016, expertiza medico-legală din 06 mai 2016 este organul de urmărire penală - SUP a IP Botanica, în temeiul ordonanțelor din 21 aprilie 2016, din 21 aprilie 2016 și din 06 mai 2016, subsecvent aceste cheltuieli sunt suportate din contul statului, care reieșind din obligațiile pozitive ce țin de desfășurarea unui proces penal urmează să realizeze în mod prompt și eficient acțiunile în vederea descoperirii infracțiunilor și contracarării activității infracționale, or nu pot fi puse în sarcina inculpaților cheltuielile necesare pentru realizarea acțiunilor ce vin să confirme vinovăția acestora.

La fel, instanța de apel a evidențiat că, normele procedural penale nu prevăd expres achitarea din contul condamnaților a cheltuielilor judiciare, ce constituie cheltuieli legate de expertiza judiciară, iar prevederile legale la care face trimitere acuzatorul de stat în apelul său, se referă la acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată ori cheltuielile judiciare care sunt enumerate în dispoziția art. 227 alin.(2) pct.5 Cod de procedură penală nu prevăd expres achitarea din contul condamnaților a cheltuielilor judiciare, după cum pretinde apelantul.

Cu referire la apelul suplimentar al părții vătămate Nistoran I. aceasta a contestat

sentința, doar în partea ce ține de încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, solicitând admiterea integrală a acțiunii civile, iar cu referire la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptelor inculpatului, sentința nu a fost contestată. În acest sens, s-a reținut că, în conformitate cu prevederile art. 219 alin.(1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia, în acest sens nu poate fi reținute alegațiile inculpatului expuse în apelul declarat, precum că partea vătămată nu a fost în drept de a înainta acțiune civilă și a fost în drept de a solicita repararea prejudiciului moral.

Astfel, din materialele cauzei penale rezultă că, partea vătămată Nistoran I. a înaintat o acțiune civilă împotriva inculpatului Sadoveanu A. de încasare a prejudiciului moral în mărime de 15000 Euro.

În virtutea prevederilor expuse de legislator în art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și în ceea ce privește pretenția înaintată de partea vătămată Nistoran I., privind încasarea prejudiciului moral în mărime 15 000 euro de la Sadoveanu A., instanța de judecată o consideră parțial întemeiată, în cuantumul admis de instanță în mărime de 5000 lei ca fiind echitabilă și conformă cu circumstanțele comiterii infracțiunii și consecințele suportate.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 1422 alin.(1) Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Potrivit art. 1423 alin.(1) al Codului Civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

La caz, părții vătămate Nistoran I. i-a fost cauzat un prejudiciu moral deoarece i-au fost provocate suferințe psihice, stres și frustrare. Este clar că orice sumă dispusă de a fi încasată cu titlu de prejudiciu moral, nu este în stare să remedieze suferințele (psihice) cauzate, totuși, prejudiciul moral se repară anume prin echivalent bănesc (art.1422 alin.(1) Cod Civil).

Astfel, apreciind în ansamblu circumstanțele subiective și obiective ale speței, s-a stabilit că instanța de fond legal și întemeiat a dispus încasarea de la Sadoveanu A. a sumei de 5000,00 lei ca recompensă pentru suferințele suportate de victima acestei infracțiuni. Mărimea prejudiciului moral solicitat de partea vătămată în cuantum de 15000 Euro este exagerat și nu a fost dovedit în cuantumul cerut, iar argumentul părții vătămate Nistoran I. ce ține de consecințele infracțiunii și anume că după incidentul dat,

acestui i-au fost cauzate emoții negative, a fost frustrată și până în prezent nu și-a revenit de la șocul suportat nu a fost reținut de instanța de apel, deoarece instanței judecătorești nu i-au fost prezentate nici un înscris autentic ce ar confirma acest fapt.

Cu referire la apelul declarat de inculpat, instanța de apel, cercetând totalitatea probelor administrate, a conchis că acesta urmează a fi admis, inclusiv din alte motive decât cele expuse de apelant, iar cele imputate lui Sadoveanu A. prin rechizitoriu urmează a fi reîncadrate în baza art. 78 alin. (2) Cod Contravențional. Concluzia dată se justifică prin prisma următoarelor considerente.

Latura obiectivă a infracțiunii analizate are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau inacțiunea manifestată fizic sau verbal, 2) urmările prejudiciabile sub forma suferinței fizice, vătămări ușoare a integrității corporale sau a sănătății, suferinței psihice ori a prejudiciului material sau moral; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Potrivit art. 2 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie nr. 45 din 01 martie 2007, *violență fizică* reprezintă vătămare intenționată a integrității corporale ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acțiuni cu efect similar; iar violență psihologică reprezintă impunere a voinței sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derâdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin amenințări verbale, prin afișare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; neglijare; implicare în viața personală; acte de gelozie; impunere a izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interzicere a realizării profesionale, interzicere a frecventării instituției de învățământ; deposedare de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație; alte acțiuni cu efect similar.

Noțiunea de „*suferință psihică*” conține suferințele ce se referă la sfera lăuntrică și spirituală a omului, provocând anumite schimbări în psihicul victimei determinate de fapta prejudiciabilă săvârșită împotriva acesteia.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța a conchis că, în această speță, lipsește latura obiectivă a infracțiunii imputate inculpatului (art.201¹ alin. (1) Cod penal). Absența acestui element al componenței de infracțiune conduce la lipsa temeiului de aplicare a răspunderii în baza art. 201¹alin. (1) Cod penal. Or, potrivit art. 51 alin. (1) Cod penal temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.

Dispoziția art. 201¹ alin.(1) Cod penal ca urmare a adoptării Legii nr. 196 din 28 iulie 2016 privind modificarea unor acte legislative, în vigoare din 16 septembrie 2016 a fost expusă în următoarea redacție: „(1) Acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin:

a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății;

b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei;

c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.”

În urma analizei dispozițiilor legale citate supra, rezultă cu pregnanță că dispoziția art. 201¹ alin. (1) în rezultatul amendamentelor din Legea nr. 196/2016 a căpătat un caracter mai blând. Iar ca urmare, fapta săvârșită de Sadoveanu A. a fost scoasă din sfera legii penale și înglobată în cadrul Codului Contravențional.

În aceste condiții, instanța de apel relevă că acțiunile inculpatului Sadoveanu A. nu mai constituie infracțiunea prevăzută la art.201¹ alin.(1) Cod penal ci contravenția prevăzută de art. 78 alin.(2) Cod contravențional. Or, în accepțiunea art. 8 al Codului penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Totodată, potrivit art. 10 Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv. Justificarea retroactivității legii penale, în general și în speță, în special constă în respectarea principiului umanismului și echității în dreptul penal.

Potrivit art.391 alin.(2) Cod de procedură penală în cazul prevăzut în art.332 alin.(2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional.

Potrivit art.332 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional.

Având în vedere cele mai sus statuate, instanța de apel ajunge la concluzia încetării procesului penal în privința lui Sadoveanu A. pentru fapta comisă în privința părții vătămate Nistoran I. și soluționarea cauzei potrivit dispozițiilor Codului contravențional.

Potrivit art. 458 alin. (1) Cod contravențional, examinând cauza contravențională instanța de judecată este obligată să determine: a) caracterul veridic al contravenției imputate; b) existența cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei; c) vinovăția persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional; d) existența circumstanțelor atenuante și/sau agravante; e) necesitatea sancționării și, după caz, caracterul sancțiunii contravenționale; f) alte aspecte importante pentru soluționarea justă a cauzei.

Instanța de apel a constatat că Sadoveanu A., intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, fiind conform prevederilor art. 133¹ Cod penal

membru de familie cu cet. I. Nistoran (Sadoveanu) prin actul de căsătorie, sistematic aplică violența fizică asupra ei manifestată prin diverse lovituri peste suprafața corpului și violență psihică, manifestată prin injurii și tratament degradant. Așa pe 17.07.2015, Sadoveanu A. aflându-se la domiciliu comun, situat în XXXXX, în jurul orelor 20.30 având un comportament agresiv față de soția I. Nistoran (Sadoveanu), inițiind un conflict, i-a aplicat multiple lovituri peste diferite părți ale corpului cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1030/D din 28.04.2016 leziuni corporale neînsemnate.

Tot el, la 10.09.2015, aflându-se la domiciliu comun, situat în XXXXX, în jurul orelor 23.00 având un comportament agresiv față de soția Nistoran (Sadoveanu) I., inițiind un conflict, i-a aplicat multiple lovituri peste diferite părți ale corpului cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1070/D din 06.05.2016 leziuni corporale neînsemnate.

Conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 455 din 03 iunie 2016, comisia de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie conchide că I. Nistoran (Sadoveanu) maladii psihice comice nu suferă, prezintă dg. „*Tulburare de stres post-traumatică trenantă*” fapt confirmat prin datele anamnestice despre dezvoltarea la ea în urma situației psiho-traumatizante în familie (iulie - septembrie 2015) a unor stări de insomnie, de frică față de fostul soț, anxietate, labilitate emoțională cu încercare de detașare de realitate, eu accentuarea trăsăturilor de caracter prezente care au necesitat asistență medicală și psihologică specializată.

Instanța a considerat că vina lui Sadoveanu A., în comiterea contravenției prevăzute la art. 78 alin. (2) Cod Contravențional, a fost demonstrată în ședința de judecată. La concret, vina lui Sadoveanu A., în comiterea contravenției prevăzute la art. 78 alin.(2) Cod contravențional, rezultă din probele administrate și cercetate în ședința de judecată, obținute prin intermediul mijloacelor de probă și procedee probatorii, astfel, argumentele inculpatului precum că nu a aplicat violența față de I. Sadoveanu poartă un caracter declarativ și sunt combătute de probele materiale administrate și anume raportul de expertiză medico-legală nr. 1070/D din 06 mai 2016 prin care se atestă că părții vătămate i-au fost cauzate vătămare neînsemnată; raportul de expertiză medico-legală nr. 1030/D din 28 aprilie 2016 prin care se atestă că părții vătămate i-au fost cauzate vătămare neînsemnată, raportul de expertiză psihiatrico-legală nr. 455 din 03 iunie 2016 prin care se stabilește că Sadoveanu I. maladii psihice cronice nu suferă, dar prezintă dg. „*Tulburare de stres post-traumatică trenantă*”, care este consecința neînțelegerilor și violenței în familia sa.

Astfel, instanța de apel în urma analizei probatoriului administrat a conchis că acțiunile lui Sadoveanu A. urmează a fi încadrate juridic în baza art. 78 alin.(2) Cod contravențional. Potrivit art. 30 alin. (1) Cod contravențional, prescripția înlătură răspunderea contravențională, termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale era de 3 luni, care curge de la data săvârșirii contravenției.

Prin urmare, instanța de apel, a considerat necesar de a înceta procesul în conformitate cu art. 441 alin. (1) lit. b) Cod contravențional din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspunderea contravențională care era de trei luni.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, partea vătămată a atacat-o cu recurs ordinar, prin care solicită casarea parțială a acesteia, în partea respingerii apelului declarat de Nistoran I., cu admiterea integrală a acțiunii civile și încasarea de la inculpat a sumei de 15000 euro.

Potrivit acțiunii civile înaintate de partea vătămată Nistoran (Sadoveanu) I. împotriva inculpatului Sadoveanu A., aceasta solicită încasarea prejudiciului moral în sumă de 15000 Euro.

Instanțele de fond au diminuat nejustificat prejudiciul moral solicitat de la 15000 euro până la 5000 lei, bazându-se în exclusivitate pe două argumente și anume că:

- prejudiciul este exagerat, însă la acest capitol instanța a făcut abstracție de la prevederile art. 4 din Constituție, care statuează că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, într-o jurisprudență constantă pe cauze de violență în familie contra Republicii Moldova, a decis acordarea în favoarea victimelor a sumei de 15000 Euro, cu titlu de prejudiciu moral, a se vedea în acest sens, cauzele Eremia c. Moldovei și Mudric c. Moldovei. În această ordine de idei, instanța de judecată avea obligația, în cazul în care a stabilit că subsemnata este victima violenței domestice, de a acorda despăgubiri comparabile cu jurisprudență Curții Europene a Drepturilor Omului. Urmează a specifica că CtEDO, cere ca compensațiile cu titlu de prejudiciu moral acordate la nivel național pentru violarea CEDO să fie comparabile cu cele acordate de CtEDO în cauze comparabile (*a se vedea hot. Ciorap nr. 2 contra Moldovei din 2010*)

- instanței judecătorești nu i-au fost prezentate nici un înscris autentic ce ar confirma prejudiciul moral cauzat prin infracțiune, aceasta denotă superficialitatea cu care Curtea de Apel a examinat prezenta cauză. Or, învederez instanța de recurs că la materialele cauzei este anexat în original Raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 455 din 3 iunie 2016, potrivit căruia comisia de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie conchide că Sadoveanu I. (în prezent Nistoran I.) maladii psihice comice nu suferă, prezintă „*Tulburare de stres post-traumatică trenantă*” fapt confirmat prin datele anamnestice despre dezvoltarea la ea în urma situației psihotraumatizante în familie (iulie-septembrie 2015) a unor stări de insomnie, de frică față de fostul soț, anxietate, labilitate emoțională cu încercare de detașare de realitate, cu accentuarea trăsăturilor de caracter prezente care au necesitat asistență medicală și psihologică specializată.

Prin urmare, recurenta consideră că instanța nu a apreciat proporțional mărimea prejudiciului moral cu suferințele pe care le-a suferit în urma maltratărilor din partea inculpatului și nici nu a aplicat legislația corespunzătoare la soluționarea acțiunii civile. Prin acțiunile sale Sadoveanu A. sistematic aplica violență fizică asupra subsemnatei, care a fost manifestată prin diverse lovituri peste suprafața corpului și violență psihologică care a fost manifestată prin injurii și tratament degradant.

Instanța nu a ținut cont nici de faptul că Nistoran I. este victima violenței în familie de mai mulți ani. Acțiunile de violență sunt aplicate din partea fostului soț Sadoveanu A.

Acțiunile de violență aplicate asupra acesteia au posedat un caracter ciclic. Chiar și la etapa audierii părților în cadrul procesului penal, Sadoveanu A. și-a permis să o ofenseze și să-i înjosească demnitatea umană prin diverse afirmații denigratoare de genul că utilizează substanțe psihotrope, că „*au umplut-o țigani*”, etc. Toate aceste rapoarte de expertiză medico-legală, la fel, sunt anexate la materialele cauzei, dar instanța de apel nu le-a acordat nici o apreciere, limitându-se la vaga expresie: „*instanței judecătorești nu i-au fost prezentate nici un înscris autentic ce ar confirma prejudiciul moral cauzat prin infracțiune*”.

Per a contrario, probele din dosar indică că: a) Nistoran I. este victima violenței în familie, atât fizic, cât și psihologic; b) victima sistematic a fost agresată de fostul soț; c) Republica Moldova a pierdut 3 cauze, referitoare la violență în familie, la Curtea Europeană și în toate trei cauze, Curtea a decis acordarea prejudiciului victimelor în cuantum de 15000 Euro.

În drept, recurenta își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul și inculpatul în referințele depuse privind opinia lor asupra recursului declarat de partea vătămată menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procuror, în baza materialelor din dosar și raportat la criticele recurentului, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, din următoarele motive.

Raționamentele instanței privind inadmisibilitatea recursului declarat, se întemeiază în drept pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, recursul este considerat ca fiind vădit neîntemeiat, atunci când titularul acestuia invocă în cerere temeuri care nu sunt subsecvente circumstanțelor cauzei, sau când nu este argumentată suficient esența pretensei încălcări admise de instanțele ierarhic inferioare, sau încălcările la care se face referire nu au fost admise de instanța de apel.

În corespundere cu dispoziția art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate corespunzător de către recurent.

Din conținutul recursului ordinar declarat de partea vătămată se constată că aceasta intervine cu solicitarea de a fi casată decizia instanței de apel, deoarece nu este de acord cu soluția adoptată în latura civilă. În fapt, partea comunică că a solicitat, prin intermediul acțiunii civile, să i se acorde drept recompensă pentru suferințele cauzate de acțiunile inculpatului suma de 15000 Euro, pe care o consideră echitabilă și proporțională cu faptele comise de fostul său soț și îndreptate împotriva sa.

În același timp, se prezumă că recurenta este de acord cu starea de fapt și de drept stabilită de instanța de apel, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina inculpatului și calificate în baza art. 78 alin. (2) Cod contravențional, respectiv în această parte Colegiul penal nu se va expune.

Verificând actele cauzei, raportate la alegațiile recurente în partea ce ține de soluționarea acțiunii civile, Colegiul penal reține că decizia instanței de apel este corectă, legală și întemeiată, iar criticele avansate în această parte, sunt vădit nefondate.

Pentru a statua asupra acestei soluții, s-au avut în vedere următoarele raționamente.

În procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar pentru exercitarea acesteia este necesar întrunirea cumulativă a anumitor condiții. În primul rând, este important de a constata dacă infracțiunea a provocat un prejudiciu, fie acesta material, moral sau fizic. După care, se va stabili legătura de cauzalitate între infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat.

Instanța de apel, având a se expune asupra cererii de apel declarate de partea vătămată Nistoran I., corect a accentuat faptul că ultimei: *„i-a fost cauzat un prejudiciu moral, deoarece i-au fost provocate suferințe psihice, stres și frustrare. Este clar că orice sumă dispusă de a fi încasată cu titlu de prejudiciu moral, nu este în stare să remedieze suferințele (psihice) cauzate, totuși, de lege lata, prejudiciul moral se repară anume prin echivalent bănesc (art.1422 alin.(1) Cod Civil).”* Afirmații similare celor descrise se regăsesc și în conținutul sentinței.

Deci, instanțele de fond au recunoscut fără echivoc că, prin acțiunile infracționale ale inculpatului îndreptate împotriva părții vătămate Nistoran I., acesteia i-a fost cauzat prejudiciu moral.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 1422 alin.(1) Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Potrivit art.1423 alin.(1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului și de măsura în care această compensație poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În speța dată, atât pentru prima instanță, cât și pentru cea de apel, a prezentat relevanță pentru stabilirea cuantumului prejudiciului moral faptul că, conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 455 din 03 iunie 2016, comisia de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie a conchis că Nistoran (Sadoveanu) I. de maladii psihice comice nu suferă, dar prezintă dg. *„Tulburare de stres post-traumatică trenantă”* fapt confirmat prin datele anamnestice despre dezvoltarea la ea în urma situației psiho-traumatizante în familie (iulie - septembrie 2015) a unor stări de insomnie, de frică față de fostul soț, anxietate, labilitate emoțională cu încercare de detașare de realitate, cu accentuarea

trăsăturilor de caracter prezente care au necesitat asistență medicală și psihologică specializată.

Din cele descrise supra, se conchide că, lui Nistoran I., indubitabil i-au fost pricinuite atât suferințe fizice, cât și psihice, care i-au cauzat o tulburare de stres post-traumatică trenantă, iar suma de 5000 lei, acordată de prima instanță pentru recuperarea prejudiciului moral, urmează fi considerată compensatorie și proporțională celor suferite de parte. De aceea, corect instanța de apel a statuat asupra menținerii acestei soluții, urmărind în acest sens aducerea unei satisfacții echitabile persoanei vătămate.

Vizavi de aprecierea cuantumului prejudiciului moral, care ar aduce o satisfacție echitabilă succesorului părții vătămate pentru suferințele cauzate acesteia prin contravenția comisă de inculpat, instanța de recurs apreciază că, despăgubirea în valoare de 5000 lei, este una compensatorie. Corect a fost notat că întinderea prejudiciului moral nu poate fi cuantificată potrivit unor criterii matematice sau economice, astfel încât, în funcție de împrejurările concrete ale speței, statuând în echitate, instanța de judecată urmează să acorde despăgubiri apte să constituie o satisfacție echitabilă, ceea ce la caz și s-a realizat.

Soluția instanței de apel se menține integral de către Colegiul penal.

Despre faptul că, hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și aceasta contravine dispozitivului deciziei adoptate, Colegiul reiterează despre statuările Curții Europene referitoare la exigențele de motivare a unei hotărâri judecătorești, apreciate în coroborare cu echitatea procesului în general, unde Curtea a evidențiat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, care urmează a fi luate în considerație într-un mod adecvat. Totuși, deși art. 6 § 1 obligă instanțele de a prezenta motive în susținerea hotărârilor sale, norma nu poate fi înțeleasă întru a obliga să fie adus un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*a se vedea Van de Hurk v. the Netherlands, 19 April 1994, §§ 59 și 61, Series A no. 288, și Burg and Others v. France (dec.), ECHR 2003-II*). Extinderea obligației de a motiva poate depinde în special de natura deciziei și urmează a fi apreciată în lumina circumstanțelor fiecărei spețe în parte (*a se vedea Ruiz Torija v. Spain and Hiro Balani v. Spain, hotărâri din 9 decembrie 1994, § 29 și § 27, respectiv, Series A nos. 303-A și 303-B, respectiv, și Helle vs. Finland, 19 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, § 55*). Respectiv, instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument avansat de părți, mai cu seamă dacă el este invocat în mod repetat, iar extinderea la care se aplică această obligație de a prezenta motive poate să varieze în dependență de caracterul deciziei și circumstanțele cauzei.

Tot în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art. 6 din Convenție. (*a se vedea în acest sens cauza Bachowski v. Polonia din 02.11.2010*).

Din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, se constată că instanța a dezbătut prin mai multe argumente criticele apelantei Nistoran I. ce vizau soluționarea acțiunii civile.

Având în vedere cele expuse, instanța de recurs se va limita de a formula răspunsuri detaliate cu privire la criticele ce țin de pretinsa încălcare a pct. 6) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, întrucât în partea descriptivă a deciziei contestate a instanței de apel se conțin deja răspunsuri argumentate vizavi de chestiunile ridicate de recurentă în recursul declarat.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de partea civilă Nistoran Inga, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe Sadoveanu Alecu XXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 23 ianuarie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion